

Nadine van den Berg, Gerard Marlet,
Roderik Ponds, Clemens van Woerkens

De oriëntatie van de bevolking van Dronten

Met medewerking van Labyrinth onderzoek & advies, Utrecht.

Eindredactie: Nadine van den Berg

Atlas voor gemeenten
Postbus 9627
3506 GP UTRECHT
T 030 2656438
F 030 2656439
E info@atlasvoorgemeenten.nl
I www.atlasvoorgemeenten.nl

© Atlas voor gemeenten, Utrecht, 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De oriëntatie van de bevolking van Dronten

Functionele verbanden tussen de inwoners en bedrijven in Dronten en de regio's in de buurt

Inhoud

1 Inleiding	7
2 Functionele verbanden	9
3 Regionale oriëntatie	35
Bijlage 1: Enquête onder inwoners Dronten	43

1 Inleiding

De gemeente Dronten vraagt zich, indien de provincie Flevoland niet zelfstandig kan voortbestaan, af bij welke toekomstige provincie ze zich het beste kan aansluiten. Met Flevoland bij Noord-Holland en Utrecht? Of bij Overijssel? Om tot een voor de gemeente optimaal antwoord op die vraag te kunnen komen is het raadzaam om dat antwoord te baseren op de werkelijke oriëntatie van de bevolking en de bedrijven in Dronten. Op die manier ontstaat een maatschappelijke (welvaarts)optimale keuze voor een bepaalde provincie.

Om tot dat resultaat te komen wordt in dit onderzoek voor verschillende thema's onderzocht welke gebieden in welke mate van elkaar afhankelijk zijn. De functionele relaties tussen Dronten en (de gemeenten in) de regio's in de buurt worden gedetailleerd onderzocht voor de thema's werk, wonen, zorg, onderwijs, cultuur, recreatie en natuur. Dit onderzoek zal uiteindelijk leiden tot inzicht in de provincies (het huidige Flevoland, Utrecht/Noord-Holland, Overijssel of Gelderland) waarmee die functionele relaties het sterkst zijn.

Voor verschillende lokale thema's en de bijbehorende indicatoren is het gedrag, en zijn de voorkeuren, van de inwoners van Dronten op de arbeidsmarkt, de woningmarkt en de markt voor voorzieningen en recreatie onderzocht. Met die analyse is bepaald welk deel van de inwoners van Dronten in welke mate afhankelijk is van de voorzieningen, het werk en de natuur in een bepaalde (gemeente in een) regio.

Als aanvulling op deze cijfermatige analyse van de oriëntatie van de inwoners van de gemeente Dronten, is een enquête onder de inwoners van de gemeente Dronten gehouden. Met die enquête wordt duidelijk met welke provincie de inwoners van Dronten zich het meest vereenzelvigen. Dat levert naast de cijfermatige analyse van de oriëntatie van de inwoners van Dronten extra informatie op over meer subjectieve aspecten, zoals culturele en mentale verbondenheid.

De uitkomst uit dit onderzoek is allereerst (hoofdstuk 2) een overzicht van de functionele relaties tussen Dronten en de gemeenten in de regio's in de omgeving. Welk deel van de bevolking van Dronten is voor werk, winkelen, cultuur, etc. afhankelijk van de eigen gemeente? En welk deel van andere

gemeenten in Flevoland, zoals Lelystad? Of van gemeenten in Overijssel of Gelderland, zoals Kampen, Zwolle, Harderwijk en Elburg? Welk deel van de inwoners van Dronten is voor natuurrecreatie of culinaire kwaliteit aangewezen op de eigen gemeente? En welk deel heeft een voorkeur voor de horeca (Zwolle?) of cultuur (Amsterdam?) in Overijssel of Noord-Holland?

Op basis van die functionele relaties wordt in hoofdstuk 3 in kaart gebracht op welke provincie de inwoners van Dronten het meest georiënteerd zijn. Die uitkomst wordt vergeleken met de uitkomst uit de enquête, waaruit blijkt met welke provincie de inwoners van Dronten zich het meest vereenzelvigen. En tot slot worden in dat hoofdstuk de kenmerken van de verschillende mogelijke (combinaties van) provincies met kengetallen in kaart gebracht. Daarmee ontstaat een eerste indruk van de sterkten en zwakten van de mogelijke nieuwe landsdelen waarbij Dronten zich zou kunnen aansluiten.

2 Functionele verbanden

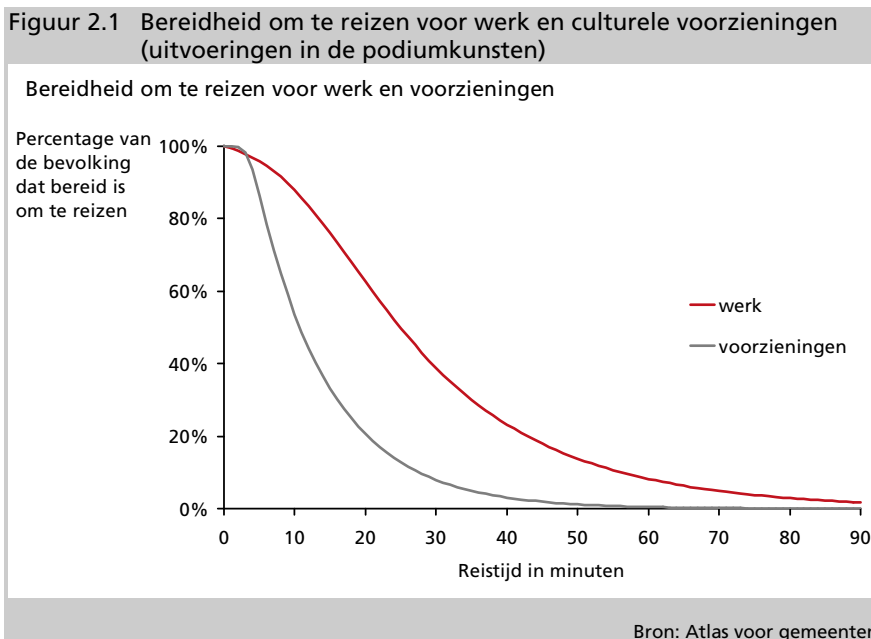
In dit hoofdstuk worden allereerst de functionele verbanden tussen Dronten en de gemeenten in de omgeving in kaart gebracht. Waar zijn de inwoners en bedrijven van Dronten in potentie met name op georiënteerd? Voor verschillende thema's is onderzocht op welke gemeenten de inwoners van Dronten zich voor werk, voorzieningen en natuurrecreatie met name richten. Bij het in kaart brengen van die functionele verbanden en de afhankelijkheid tussen verschillende gebieden spelen niet alleen ligging en nabijheid een rol, maar ook de aanwezigheid van infrastructuur (auto en OV) en congestie.

Voor zoveel mogelijk lokale thema's, en de bijbehorende indicatoren, is bepaald welk deel van de inwoners van een bepaald gebied in welke mate afhankelijk is van de voorzieningen, het werk en de natuur in een bepaalde gemeente. Die analyse houdt behalve met het aanbod van werk en voorzieningen, rekening met de behoefte aan variëteit, diversiteit en kwaliteit bij de potentiële werknemer en consument, én de bereidheid om daarvoor te reizen. De behoefte aan variëteit betekent dat een inwoner van een bepaald gebied een keuze wil kunnen maken uit een voldoende gevarieerd aanbod aan werk of voorzieningen. De bereidheid om te reizen zorgt ervoor dat het belang van voorzieningen voor een inwoner van een bepaald gebied afneemt naarmate die voorzieningen verder weg liggen.

Een lage behoefte aan variëteit leidt over het algemeen tot een voorkeur voor het gebruik van de lokale voorzieningen, een grote behoefte aan variëteit leidt tot een voorkeur voor verder weg gelegen locaties, waar het aantal voorzieningen groot is; meestal de dichtstbijzijnde wat grotere stad. Een geringe bereidheid om te reizen leidt tot veel gebruik van lokale voorzieningen, een grotere bereidheid om te reizen tot het gebruik van verder weg gelegen voorzieningen.

De parameters voor diversiteit en bereidheid om te reizen zijn bepaald op basis van empirische kennis over de bereidheid om te reizen voor werk en voorzieningen, en de behoefte aan variëteit. Meer dan zestig procent van de beroepsbevolking is bijvoorbeeld bereid om twintig minuten per auto te reizen voor werk, terwijl slechts twintig procent van de bevolking bereid is om dat te doen voor een voorstelling in de schouwburg (zie figuur 2.1). Met het openbaar vervoer (OV) zijn mensen overigens bereid weer wat langer

van en naar het werk te reizen. En hoger opgeleiden zijn bereid verder te reizen dan lager opgeleiden. Met die verschillen in voorkeuren tussen mensen is in het zoekmodel rekening gehouden.

Als extra plausibiliteitstoets zijn de uitkomsten uit de analyse vergeleken met het feitelijke gebruik van voorzieningen, het werkelijke aantal ziekenhuisopnames per locatie, het aantal leerlingen per school, het aantal bezoekers aan theaters, en bestaand koopstromenonderzoek. Maar het blijft mogelijk dat er licht zit tussen het feitelijke gebruik van voorzieningen en de uitkomst uit de cijfermatige analyse. Dat kan bijvoorbeeld te maken hebben met culturele verschillen, of afwijkende voorkeuren van de inwoners van Dronten ten opzichte van de gemiddelde Nederlander, die niet goed in algemene cijfers uit te drukken zijn. Om recht te doen aan de specifieke voorkeuren van de inwoners van Dronten zijn de resultaten uit de cijfermatige analyse waar mogelijk vergeleken met de uitkomsten uit de enquête, waarin eveneens voor een aantal functies is gevraagd naar de regionale oriëntatie van de geënquêteerde (zie bijlage 1).

De cijfermatige analyse werkt als volgt: Een inwoner van een bepaalde locatie maakt een inventarisatie van de in de buurt aanwezige banen en voorzieningen. Hij voert zijn bereidheid tot reizen net zo lang op totdat hij

genoeg keuze (variëteit en kwaliteit) heeft. Wat 'genoeg keuze' is, is niet voor iedere inwoner van die locatie hetzelfde. Sommige mensen nemen genoeg met een beperkte keuzemogelijkheid dichtbij, anderen willen een grotere keuzemogelijkheid, en zijn bereid daarvoor verder te reizen. Als zich dicht bij de woonlocatie veel werk of voorzieningen bevinden, is de bereidheid om verder te reizen meestal gering. Sommige inwoners van Dronten zullen bijvoorbeeld genoeg nemen met het winkelaanbod in Dronten zelf, en niet bereid zijn voor meer keuze naar bijvoorbeeld Zwolle te reizen. Voor andere inwoners van de gemeente Dronten zal dat niet gelden, zij zullen juist wel bereid zijn voor meer keuzemogelijkheden naar bijvoorbeeld Lelystad, Zwolle of zelfs Utrecht of Amsterdam te reizen.

Een individuele inventarisatie van de mogelijkheden zal over het algemeen worden afgebroken zodra een stad met relatief veel voorzieningen 'bereikt is'. Nog verder zoeken levert dan niet veel extra keuzemogelijkheden meer op, omdat reistijden steeds meer zullen toenemen, terwijl het extra gevonden variëteit in het aanbod beperkt is. Een stad met veel voorzieningen in de buurt van een woonlocatie zal dan ook al snel de voorkeurslocatie voor de inwoners van die locatie zijn.

Vanuit de woonlocaties in Dronten is berekend hoe belangrijk het werk en de voorzieningen in alle Nederlandse gemeenten voor de inwoners van die woonlocatie zijn. De uitkomst van die analyse is het aandeel inwoners van Dronten dat voor werk of voorzieningen afhankelijk is van de eigen gemeente en gemeenten in de buurt. De analyse is uitgevoerd op postcodeniveau omdat dat een meer zuivere benadering van het gedrag van werknemers en consumenten oplevert dan een analyse op gemeenteniveau. In de tabellen hieronder zijn – omwille van de bruikbaarheid – de resultaten per thema geaggregeerd op gemeenteniveau gepresenteerd. Daarnaast worden, in verband met de vraag op welke provincie Dronten zich het beste kan richten, de resultaten in hoofdstuk 3 ook op het niveau van de provincies gepresenteerd.

Voor alle voorzieningen zijn de in onderstaande tabellen getoonde functionele relaties een uitkomst uit de hierboven besproken methode. Alleen de analyse voor werk is gebaseerd op de feitelijke pendel.

Werk

De arbeidsmarktorientatie van de inwoners van Dronten is zoals gezegd gebaseerd op de feitelijk pendel van de werkzame beroepsbevolking in Dronten voor hoofdbanen; de baan waaruit het grootste inkomen wordt verdiend (bron CBS). De primaire bron voor deze gegevens zijn de belastingaangiftes. In tabel 2.1 en kaart 2.1 zijn de resultaten gepresenteerd vanuit het perspectief van de (werkzame) beroepsbevolking van Dronten: het aandeel van een bepaalde gemeente in het aanbod aan werk voor de beroepsbevolking van Dronten, als percentage van de totale werkzame beroepsbevolking. Ofwel: Hoe belangrijk is de gemeente Dronten zelf, en zijn de gemeenten in de buurt, als werkgever voor Dronten. En omgekeerd: hoe belangrijk zijn de gemeenten in de buurt als leverancier van werknemers voor de bedrijven in Dronten (zie tabel 2.2 en kaart 2.2)?

Uit tabel 2.1 blijkt dat ruim een derde (38,7%) van de werkzame beroepsbevolking in Dronten in de gemeente zelf werkt, ruim 20% in Lelystad, 4,8% in Elburg, ongeveer 4% in Almere en Kampen en 3,6% in Amsterdam, Harderwijk en Zwolle. De rest van de werkzame beroepsbevolking in Dronten reist verder, tot Rotterdam aan toe. Ook uit de enquête bleek dat – naast Dronten zelf – Lelystad de belangrijkste werkgever is voor de inwoners van Dronten.¹

Tabel 2.2 laat zien dat de gemeente Dronten zelf verreweg de belangrijkste leverancier is van werknemers voor de bedrijven in Dronten; 67% van de werknemers van de bedrijven in Dronten komt uit Dronten zelf. Van de overige 33% komt een belangrijk deel uit de rest van Flevoland, met name uit Lelystad en Noordoostpolder (beide 6,2%), of uit Overijssel (Kampen en Zwolle). De gemeenten in Utrecht en Noord-Holland spelen nauwelijks een rol in het arbeidsaanbod van de bedrijven in Dronten.

Winkels

De uitkomsten in tabel 2.3 suggereren dat Dronten een beperkte winkelfunctie heeft voor de inwoners van de Dronten. Voor het grootste deel (18,2%) van de volwassen inwoners (het klantenpotentieel) van de gemeente Dronten is Kampen op basis van de cijfermatige analyse in potentie de belangrijkste winkelstad, overigens op de voet gevolgd door

¹ Omdat (de verdeling van) het aantal respondenten voor deze aanvullende vragen in de enquête problematisch was, zijn niet de exacte uitkomsten uit die enquête gepresenteerd, maar zijn (waar dat relevant was) globale uitkomsten genoemd in vergelijking met de uitkomsten uit de gedetailleerde cijfermatige analyses.

Dronten zelf (16,8%). Ook Lelystad, Harderwijk, en Zwolle dragen volgens de cijfermatige analyse substantieel bij aan het aanbod aan winkels voor *funshopping* voor de inwoners van Dronten. Uit de enquête volgt echter dat de inwoners van Dronten de winkels in de eigen gemeente, en ook die in Zwolle, belangrijker vinden dan die in Kampen en Lelystad.

De reden daarvoor kan zijn dat in de cijfermatige analyse alleen de winkels voor mode & luxeartikelen (bron: VGM) zijn meegenomen. Het idee daarachter is dat mensen winkels voor dagelijkse boodschappen dicht bij huis willen, maar voor grotere aankopen en *funshopping* vaak aangewezen zijn op een nabijgelegen stad.² De gebruikte reistijdwaarderingsfunctie voor winkels gaat ervan uit dat de meeste mensen bereid zijn enige tijd te reizen om recreatief te winkelen, maar dat die bereidheid voor langere reistijden vrij snel afneemt. Dat betekent concreet dat winkels binnen 25 minuten reistijd heel belangrijk zijn, maar dat verder weg gelegen winkels relatief onbelangrijk zijn.

Het *aantal* verschillende winkels voor mode & luxe in de analyse is maatgevend voor de variëteit. Daarin is wel rekening gehouden met de verschillende typen winkels, maar niet met kwaliteitsverschillen tussen die winkels. Het wel of niet hebben van een Bijenkorf of H&M kon om datatechnische redenen niet in de analyse worden betrokken. Om die reden zou de kwaliteit en variëteit van het winkelbestand in de grote steden – zoals Zwolle – in de cijfermatige analyse enigszins kunnen zijn onderschat, en daarmee het aandeel van de bevolking in Dronten dat in potentie op zo'n grote stad georiënteerd is. Dat zou tot een onderwaardering van het belang van winkelstad Zwolle kunnen hebben geleid, en daarmee automatisch tot een relatieve overwaardering van de winkelstad Kampen.

Cultuur

De inwoners van de gemeente Dronten zijn voor het aanbod aan podiumkunsten vooral gericht op het aanbod (in de Meerpaal) in de eigen gemeente (21,4%). Maar bijna net zoveel inwoners (20,1%) zijn volgens de cijfermatige analyse voor podiumkunsten gericht op het grotere en gevarieerdere aanbod in Zwolle. Ook Kampen (19,7%) en Lelystad (15,7%) en in mindere mate Harderwijk (8,7%) leveren volgens deze analyse een belangrijke bijdrage aan het culturele aanbod voor de inwoners van Dronten (tabel 2.4). Uit de enquête volgt een vergelijkbaar beeld, hoewel daaruit de

² W. Christaller, 1933: Die zentralen Orte in Süddeutschland (Jena).

gerichtheid op het aanbod in de eigen gemeente ten opzichte van de steden in de buurt geprononceerder naar voren komt. De analyse is gebaseerd op het totaal aantal professionele uitvoeringen in de podiumkunsten (popmuziek, klassieke muziek, dans en theater).³ De gebruikte reistijdwaarderingsfunctie voor cultuur gaat ervan uit dat de meeste mensen bereid zijn enige tijd te reizen om een theater te bezoeken, maar dat die bereidheid voor langere reistijden (boven de dertig minuten) laag is.

Voetbal

Naast het bezoeken van de podiumkunsten is een vergelijkbare analyse gedaan voor het bezoeken van een voetbalwedstrijd. Behalve met de locatie van voetbalstadions is in die analyse ook rekening gehouden met de prestaties van de clubs, vanuit het idee dat mensen liever naar een wedstrijd gaan van een club die bovenin de eredivisie meedraait, dan een club die onderaan de eerste divisie bungelt. De bron van de gebruikte Voetbalindex is de jaarlijkse *Atlas voor gemeenten*.⁴ Uit die analyse blijkt dat Zwolle voor de inwoners van Dronten in potentie de belangrijkste voetbalstad is, gevolgd door Amsterdam en in mindere mate Almere en Heerenveen (tabel 2.5). Uit de enquête volgt ook dat Amsterdam en Zwolle voor de voetballiefhebbers uit Dronten de belangrijkste voetbalsteden zijn.

Horeca

De inwoners van de gemeente Dronten richten zich volgens de cijfermatige analyse voor wat betreft kwaliteitsrestaurants vooral op Zwolle (30,8%) en Harderwijk (20,6%). Ook de kwaliteitsrestaurants in de gemeenten Noordoostpolder, Epe en Nunspeet dragen tussen de 7,6% en 6,2% bij aan het culinaire aanbod van de inwoners van de gemeente Dronten (tabel 2.6). Voor de regionale oriëntatie van de horecaconsument is niet gerekend met het totale horeca-aanbod, maar met de culinaire kwaliteit van dat aanbod. Die culinaire kwaliteit is gebaseerd op de beoordelingen die de gerenommeerde restaurantgidsen zoals *Michelin* en *Lekker* geven aan de restaurants in Nederland. Dat verklaart waarom Dronten zelf niet uit de cijfermatige analyse naar voren komt. Terwijl volgens de enquête inwoners uit Dronten wel regelmatig uit eten gaan in Dronten zelf, en bijvoorbeeld ook in Elburg.

³ Zie voor een beschrijving: N. van den Berg, G. Marlet, R. Ponds, C. van Woerkens, 2011: Podiumpeiler 2011. Jaarlijkse monitor voor de podiumkunsten en de muziekindustrie (MCN/TIN, Amsterdam).

⁴ G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2012: Atlas voor gemeenten (VOC Uitgevers, Nijmegen).

Voortgezet onderwijs

De oriëntatie van de jongeren uit Dronten op scholen in het voortgezet onderwijs beperkt zich vrijwel uitsluitend tot de scholen in de eigen gemeente. Een heel klein deel van de jongeren in de gemeente Dronten richt zich op Kampen of Elburg (tabel 2.7). De oriëntatie voor voortgezet onderwijs is bepaald voor de vestigingen van scholen voor het voortgezet onderwijs (bron: Vastgoedmonitor). De bijbehorende reistijdwaarderingsfunctie valt relatief snel af, omdat de meeste mensen simpelweg de school kiezen die zich het dichtst in de buurt bevindt. Dat komt omdat de meeste leerlingen per fiets reizen, waardoor een relatief korte afstand al snel tot een relatief lange reistijd leidt. Om die reden is de regionale reikwijdte van scholen in het voortgezet onderwijs relatief klein, veel kleiner dan bij andere voorzieningen die in deze analyse werden meegenomen.

Hoger beroepsonderwijs

Het verzorgingsgebied voor het hoger beroepsonderwijs is bepaald voor de vestigingen van gecombineerde hbo-instellingen. Specifieke opleidingen, zoals de agrarische hogeschool in Dronten zelf, of dependances voor deeltijdonderwijs zoals die van Windesheim in Lelystad, zijn niet in de analyse meegenomen. De bijbehorende reistijdwaarderingsfunctie valt veel minder snel af dan bij het voortgezet onderwijs. Om die reden is de regionale reikwijdte van het hoger beroepsonderwijs groter dan van het voortgezet onderwijs. Potentiële studenten uit Dronten zijn vooral georiënteerd op Zwolle (tabel 2.8). Ook het aanbod in Almere speelt een (bescheiden) rol.

Ziekenhuiszorg

De oriëntatie voor zorg is gebaseerd op een analyse met het aanbod aan ziekenhuizen, zowel algemene ziekenhuizen als academische ziekenhuizen (bron: Vastgoedmonitor). Voor andere zorginstellingen ontbreken landsdekkende data, waardoor die niet in de analyse konden worden meegenomen. De modeluitkomsten voor zorg zijn gebaseerd op een sneller afvallende reistijdwaarderingsfunctie dan bij winkels, cultuur en het culinaire aanbod. De reden daarvoor is dat potentiële patiënten bij de keuze van een ziekenhuis anticiperen op mogelijke toekomstige spoedgevallen. Dat betekent dat vooral ziekenhuizen binnen een kwartier reistijd worden gebruikt, en dat verder weg gelegen ziekenhuizen snel minder belangrijk worden. Uit tabel 2.9 blijkt dat de inwoners van Dronten vooral gericht zijn op het ziekenhuis in Lelystad (37,2%) gevolgd door Noordoostpolder

(29,7%), Zwolle (18,1%) en Harderwijk (8,4%). Volgens de geënquêteerden is het ziekenhuis in Emmeloord echter veel minder belangrijk dan uit de cijfermatige analyse blijkt. Dat zou te maken kunnen hebben met het feit dat dat ziekenhuis van dezelfde organisatie is als het ziekenhuis in Lelystad. Bovendien geven de mensen in de enquête aan dat ze vaak weinig te kiezen hebben.

Natuur

Voor alle natuur en open ruimte die binnen de voor natuurrecreatie acceptabele reistijd vanuit de woonlocaties in Dronten ligt, is bepaald welke gemeenten in de omgeving daar welk aandeel in hebben (zie tabel 2.10).⁵ De inwoners van Dronten blijken voor natuurrecreatie vooral op het eigen grondgebied aangewezen te zijn (82,5%). De gemeenten Lelystad en Noordoostpolder spelen (in mindere mate) ook nog een rol in het aanbod aan natuur voor de inwoners van Dronten.

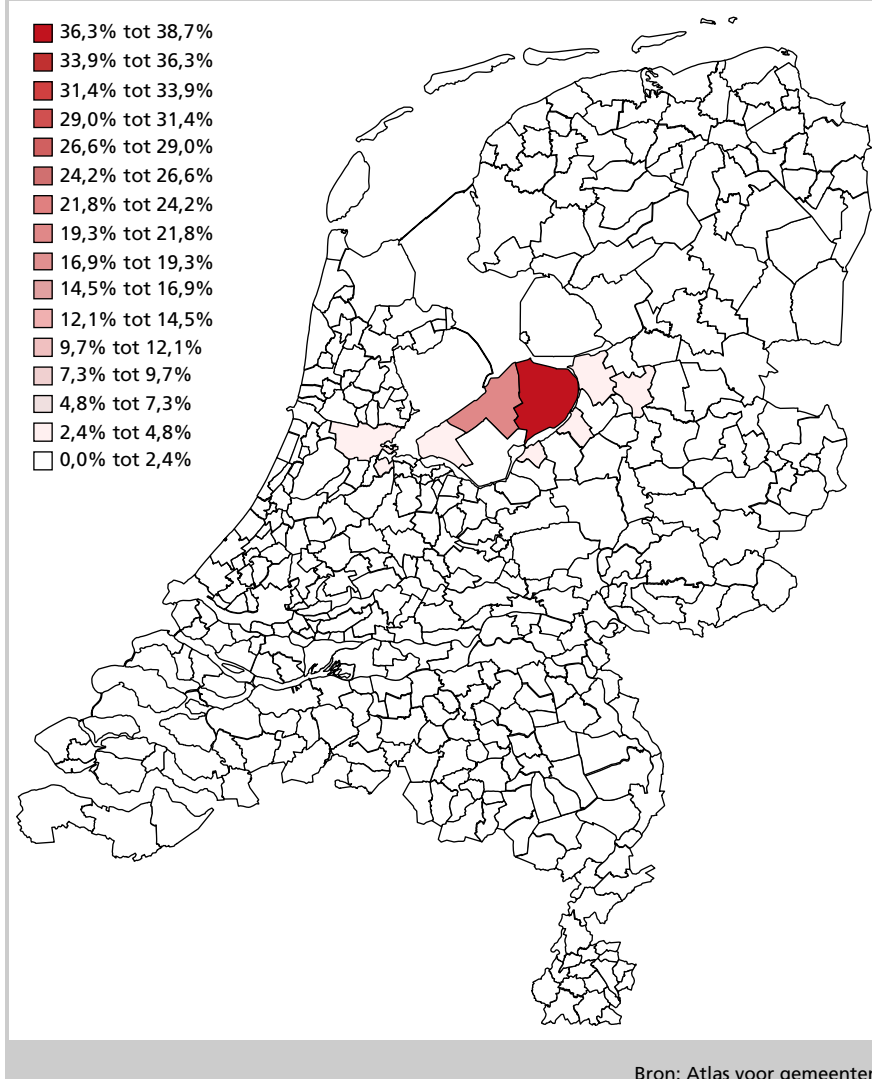
⁵ Zie voor een definitie: G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2012: Atlas voor gemeenten (VOC Uitgevers, Nijmegen).

Tabel 2.1 De regionale oriëntatie van de beroepsbevolking van Dronten op de arbeidsmarkt

Gemeente	Uitgaande pendel vanuit Dronten (x 1000 personen)	Oriëntatie van de beroepsbevolking van Dronten (percentage van de werkzame beroepsbevolking in Dronten dat voor werk afhankelijk is van een gemeente)
Dronten	6,5	38,69%
Lelystad	3,4	20,24%
Elburg	0,8	4,76%
Almere	0,7	4,17%
Kampen	0,7	4,17%
Amsterdam	0,6	3,57%
Harderwijk	0,6	3,57%
Zwolle	0,6	3,57%
Zeewolde	0,4	2,38%
Apeldoorn	0,3	1,79%
Noordoostpolder	0,3	1,79%
Nunspeet	0,3	1,79%
Amersfoort	0,2	1,19%
Ermelo	0,2	1,19%
Utrecht	0,2	1,19%
Deventer	0,1	0,60%
Haarlemmermeer	0,1	0,60%
Hilversum	0,1	0,60%
Nijkerk	0,1	0,60%
Oldebroek	0,1	0,60%
Rotterdam	0,1	0,60%
Smallingerland	0,1	0,60%
Urk	0,1	0,60%
Zeist	0,1	0,60%
Zutphen	0,1	0,60%

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.1 Bijdrage per gemeente aan de beschikbare werkgelegenheid voor de beroepsbevolking in Dronten

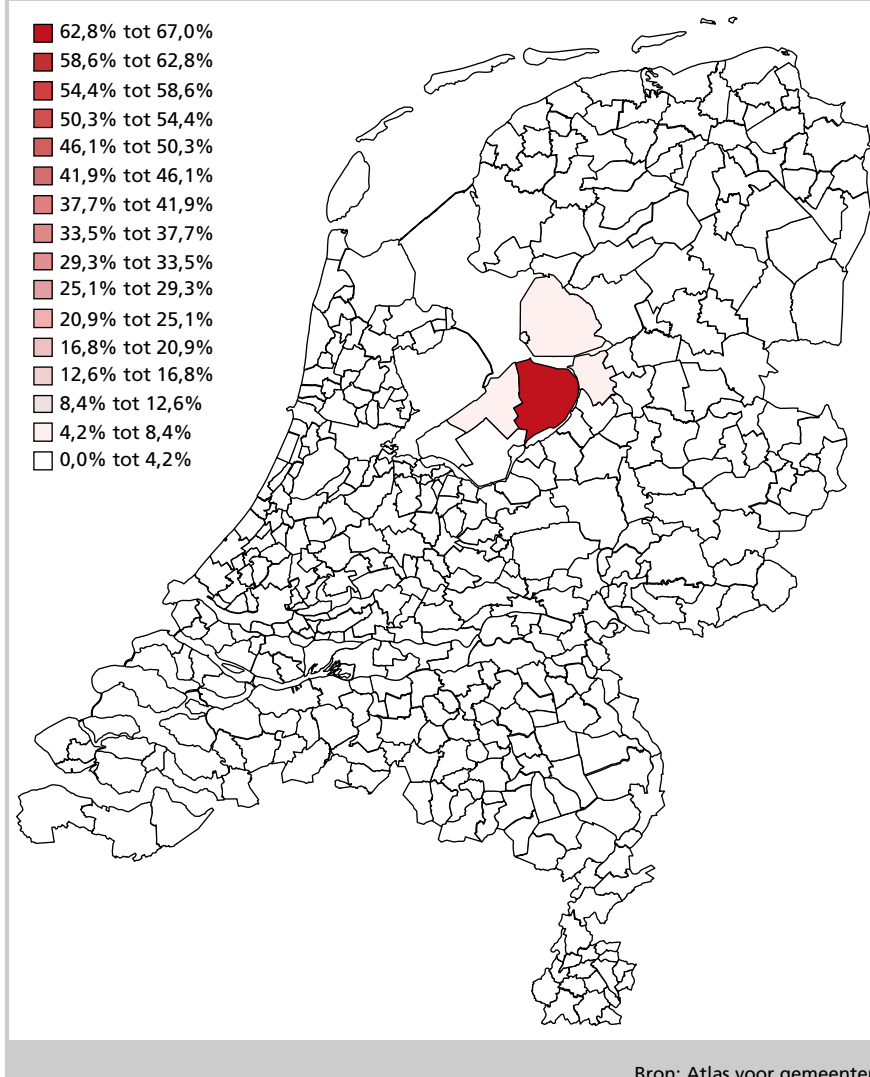

Tabel 2.2 Belang van de regio als leverancier van werknemers voor de bedrijven in Dronten

Gemeente	Uitgaande pendel naar Dronten (x 1000 personen)	Bijdrage aan Dronten (percentuele bijdrage van de gemeente aan het arbeidspotentieel voor de bedrijven in de gemeente Dronten)
Dronten	6,5	67,01%
Lelystad	0,6	6,19%
Noordoostpolder	0,6	6,19%
Kampen	0,5	5,15%
Zwolle	0,3	3,09%
Elburg	0,2	2,06%
Nunspeet	0,2	2,06%
Urk	0,2	2,06%
Almere	0,1	1,03%
Amsterdam	0,1	1,03%
Harderwijk	0,1	1,03%
Oldebroek	0,1	1,03%
Steenwijkerland	0,1	1,03%
Zeewolde	0,1	1,03%

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.2 Belang van de regio voor de bedrijven in Dronten (aandeel in het arbeidspotentieel)

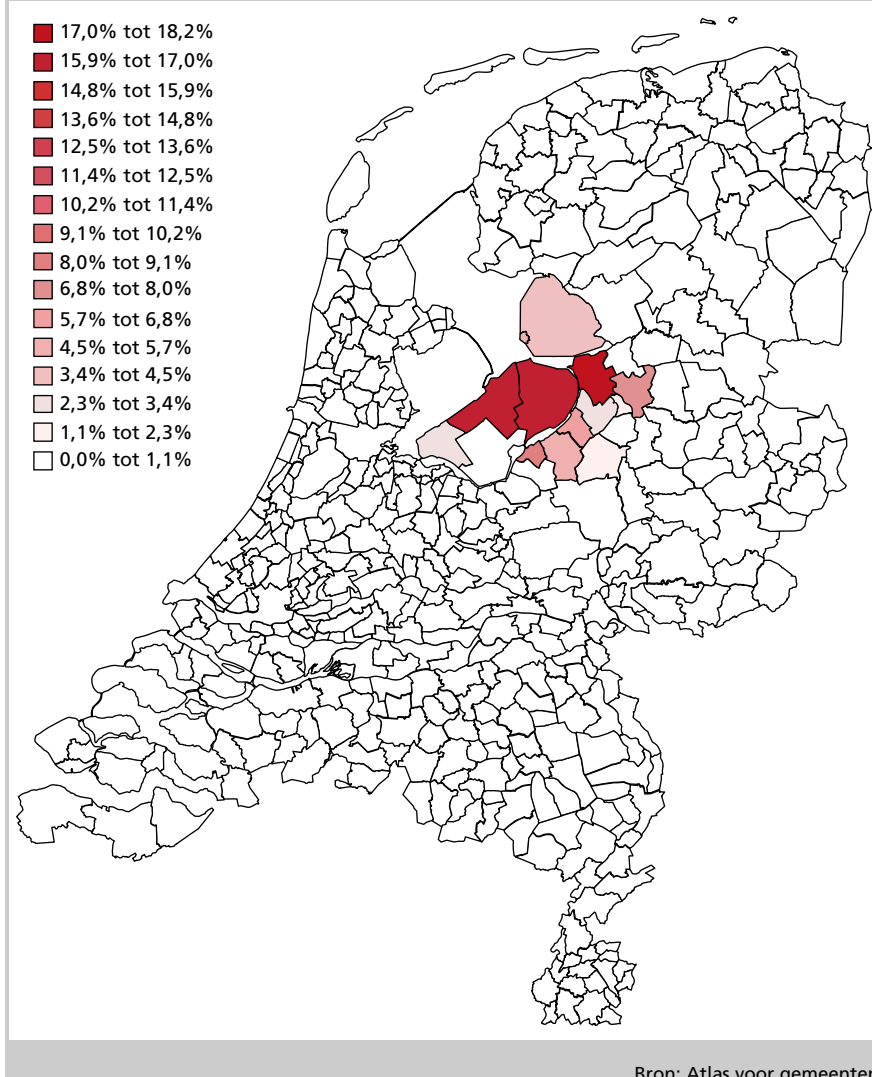

Tabel 2.3 De regionale oriëntatie van de consumenten in Dronten voor winkels mode en luxe

Gemeente	Aantal potentiële klanten uit Dronten	Als percentage van het totale klantenpotentieel in Dronten
Kampen	5.400	18,2%
Dronten	5.000	16,8%
Lelystad	4.900	16,4%
Harderwijk	2.700	9,1%
Zwolle	2.200	7,4%
Elburg	1.800	6,0%
Nunspeet	1.600	5,5%
Urk	1.400	4,8%
Noordoostpolder	1.200	4,2%
Oldebroek	700	2,4%
Almere	700	2,3%
Hatterij	400	1,3%
Epe	300	1,2%
Zeewolde	300	1,1%
Ermelo	200	0,8%
Zwartewaterland	100	0,3%
Heerde	100	0,3%
Putten	100	0,2%
Lemsterland	100	0,2%
Laren (NH.)	100	0,2%
Naarden	< 100	0,2%
rest Nederland	< 100	1,1%

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.3 Bijdrage per gemeente aan de beschikbare winkels voor mode en luxe voor de volwassen inwoners van Dronten

Tabel 2.4 De regionale oriëntatie van de inwoners van Dronten voor uitvoeringen in de podiumkunsten

Gemeente	Aantal potentiële bezoekers uit Dronten	Als percentage van alle potentiële theaterbezoekers in Dronten
Dronten	6.600	21,4%
Zwolle	6.200	20,1%
Kampen	6.100	19,7%
Lelystad	4.800	15,7%
Harderwijk	2.700	8,7%
Noordoostpolder	2.200	7,2%
Almere	900	3,0%
Nunspeet	700	2,3%
Ermelo	100	0,5%
Hattem	100	0,3%
Amersfoort	100	0,2%
Baarn	100	0,2%
rest Nederland	< 100	0,1%

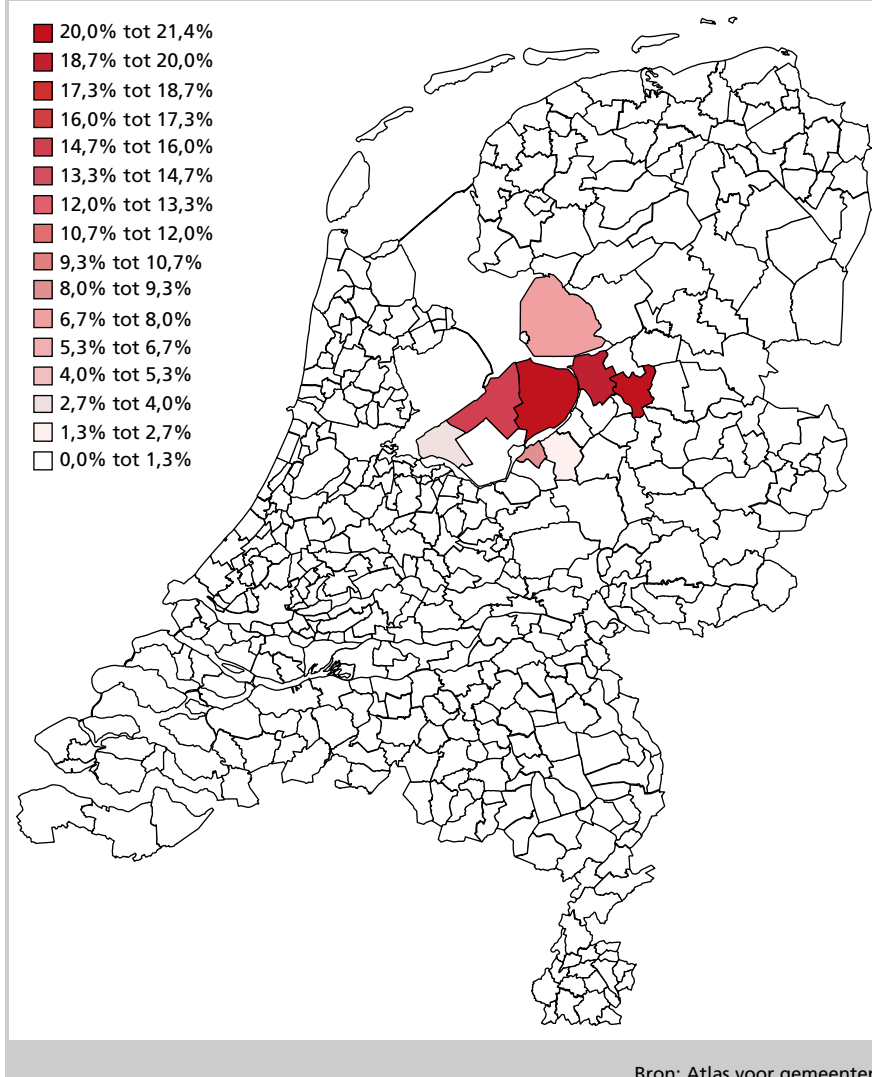
Bron: Atlas voor gemeenten

Tabel 2.5 De regionale oriëntatie van de inwoners van Dronten voor het bezoeken van een betaald voetbalwedstrijd

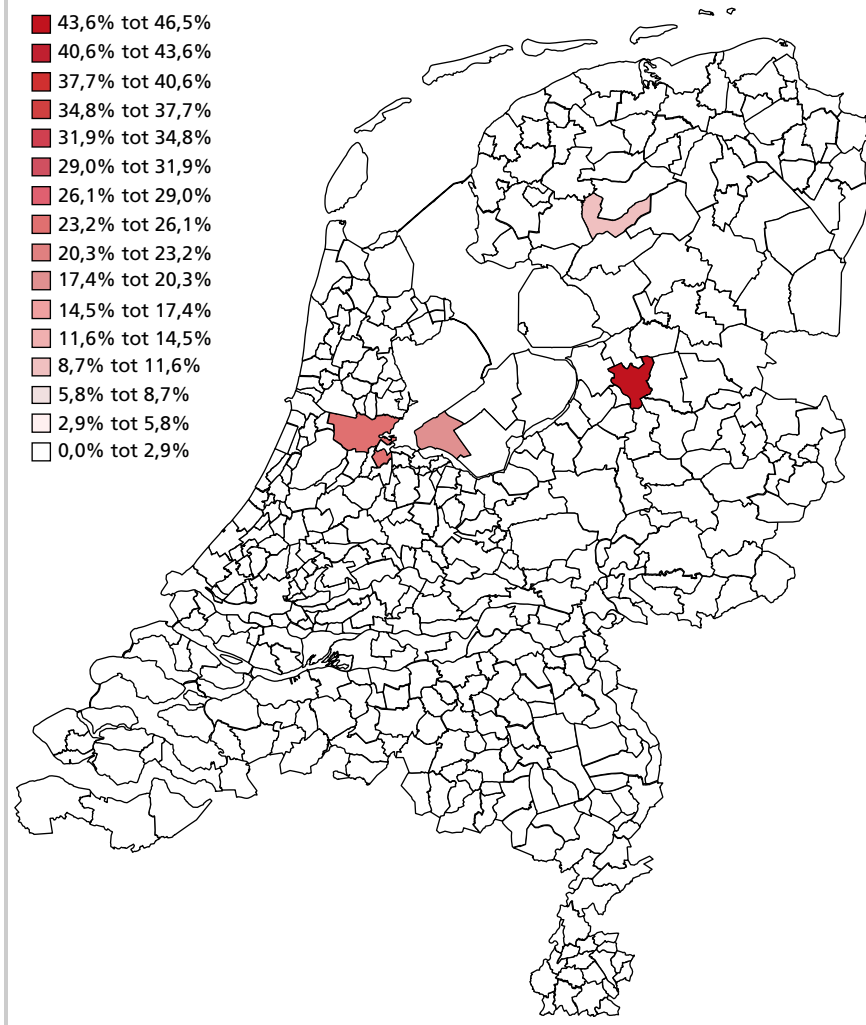
Gemeente	Aantal potentiële bezoekers uit Dronten	Als percentage van alle potentiële bezoekers uit Dronten
Zwolle	13.800	46,5%
Amsterdam	7.100	23,9%
Almere	5.500	18,7%
Heerenveen	3.100	10,3%
Utrecht	200	0,6%
Rest Nederland	< 100	< 0,1%

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.4 Bijdrage per gemeente aan de beschikbare uitvoeringen in de podiumkunsten voor de inwoners van Dronten

Kaart 2.5 Bijdrage per gemeente aan het beschikbare voetbalaanbod voor de inwoners van Dronten

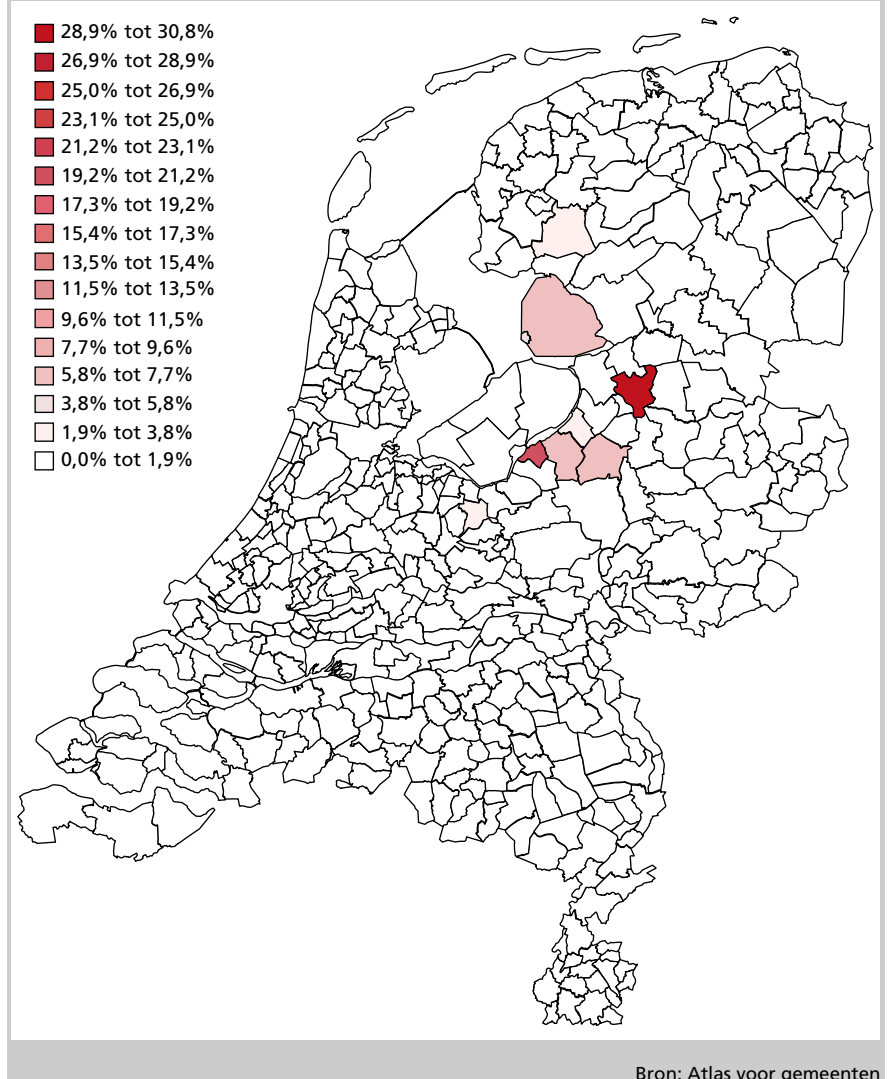
Bron: Atlas voor gemeenten

Tabel 2.6 De regionale oriëntatie van de inwoners van Dronten voor het bezoeken van kwaliteitsrestaurants

Gemeente	Aantal potentiële klanten uit Dronten	Als percentage van alle potentiële klanten uit Dronten
Zwolle	9.100	30,8%
Harderwijk	6.100	20,6%
Noordoostpolder	2.300	7,6%
Epe	1.900	6,5%
Nunspeet	1.800	6,2%
Urk	1.600	5,5%
Elburg	1.100	3,8%
Skarsterlân	600	2,0%
Amersfoort	600	2,0%
Almere	500	1,8%
Naarden	500	1,7%
Muiden	400	1,4%
Amsterdam	400	1,3%
Ermelo	300	1,1%
Lemsterland	300	1,0%
Meppel	300	0,9%
Hilversum	200	0,8%
Bussum	200	0,8%
Nijkerk	200	0,8%
Laren (NH.)	200	0,6%
Steenwijkerland	200	0,6%
Ouder-Amstel	100	0,4%
Huizen	100	0,4%
Weesp	100	0,3%
rest Nederland	400	0,9%

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.6 Bijdrage per gemeente aan het beschikbare culinaire aanbod voor de inwoners van Dronten

Bron: Atlas voor gemeenten

Tabel 2.7 De regionale oriëntatie van de potentiële middelbare schoolleerlingen uit Dronten

Gemeente	Aantal potentiële leerlingen uit Dronten	Als percentage van alle potentiële leerlingen uit Dronten
Dronten	2.380	90,8%
Kampen	170	6,3%
Elburg	40	1,7%
Lelystad	20	0,7%
Noordoostpolder	10	0,3%
rest Nederland	< 10	0,2%

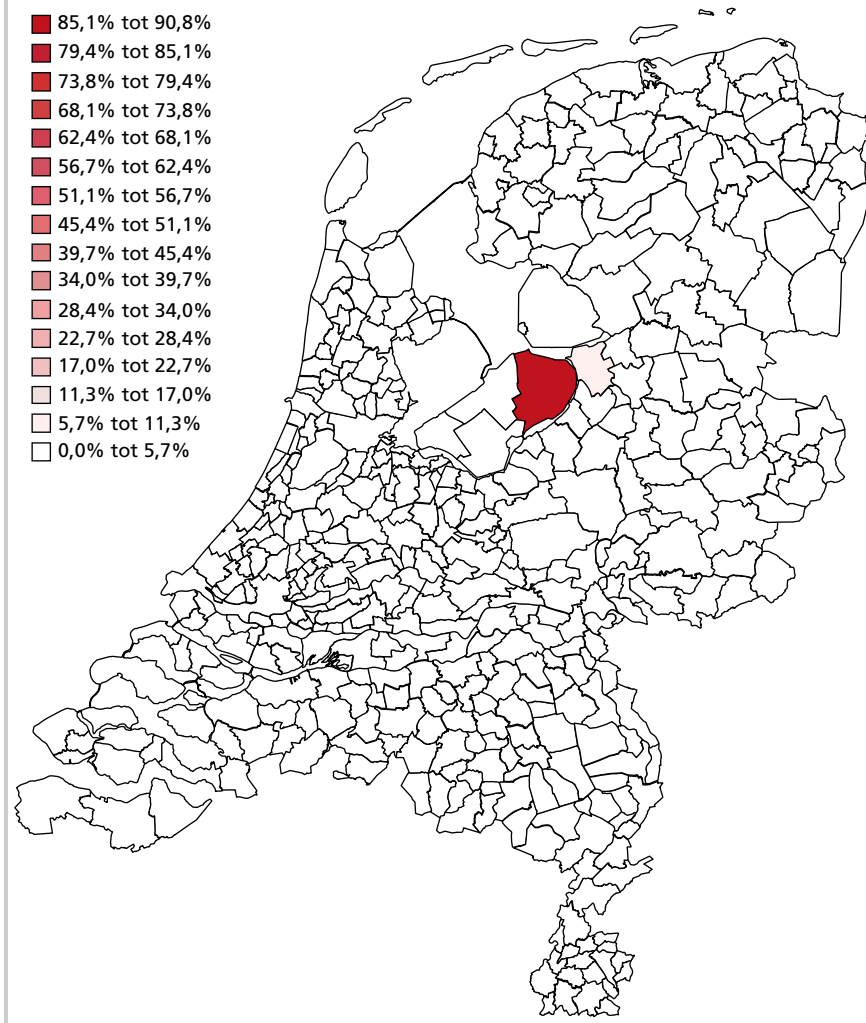
Bron: Atlas voor gemeenten

Tabel 2.8 De regionale oriëntatie van de potentiële hbo-studenten uit Dronten

Gemeente	Aantal potentiële studenten uit Dronten	Als percentage van alle potentiële studenten uit Dronten
Zwolle	3.700	97,0%
Almere	100	1,6%
Diemen	< 100	0,6%
Meppel	< 100	0,4%
Amersfoort	< 100	0,2%
rest Nederland	< 100	0,3%

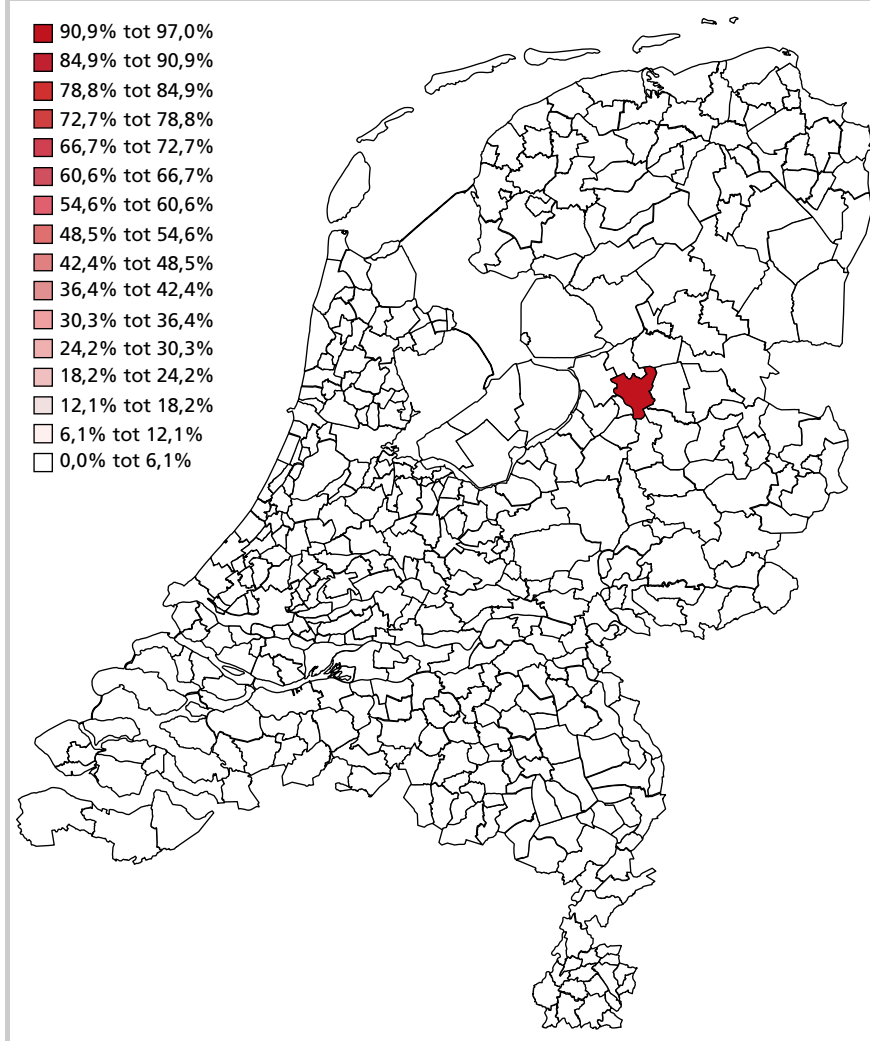
Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.7 Bijdrage per gemeente aan de beschikbare scholen (voortgezet onderwijs) voor de jongeren in Dronten

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.8 Bijdrage per gemeente aan het beschikbare hbo-onderwijs voor potentiële studenten uit Dronten

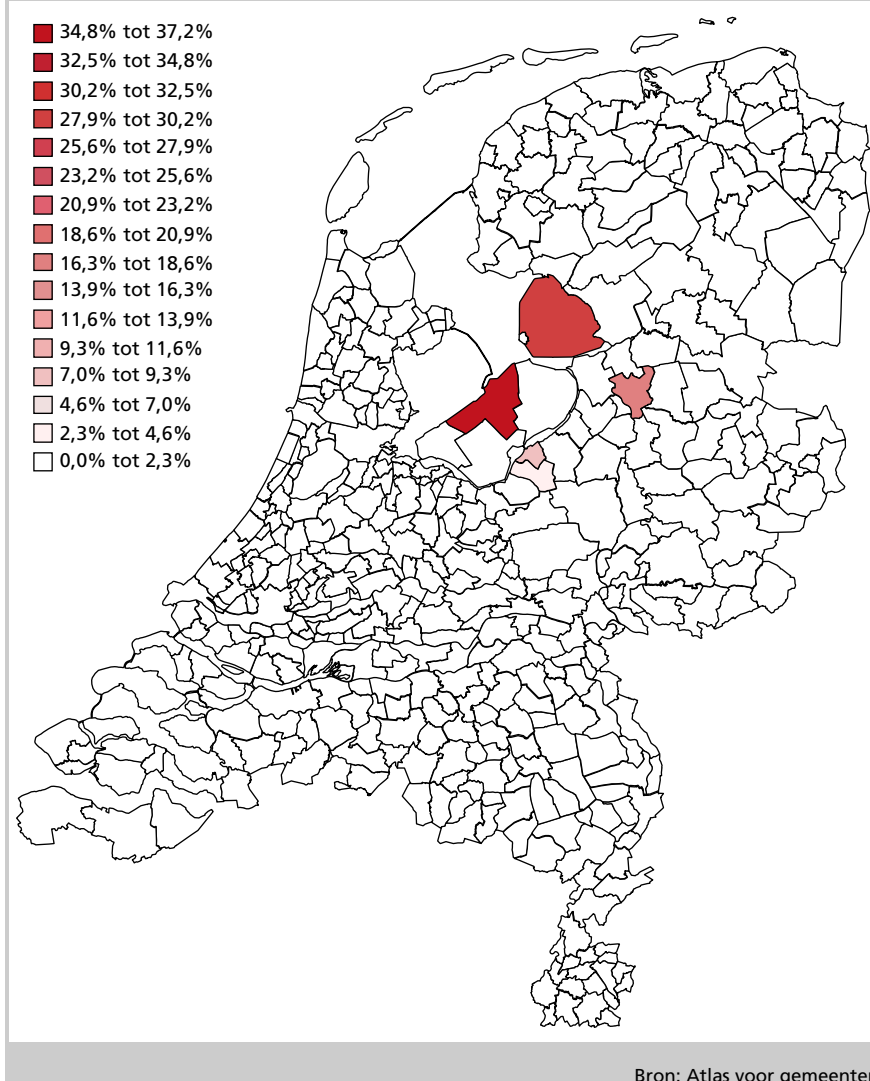
Bron: Atlas voor gemeenten

Tabel 2.9 De regionale oriëntatie van de inwoners van Dronten voor zorg in ziekenhuizen

Gemeente	Aantal potentiële patiënten uit Dronten	Als percentage van alle potentiële patiënten uit Dronten
Lelystad	14.600	37,2%
Noordoostpolder	11.600	29,7%
Zwolle	7.100	18,1%
Harderwijk	3.300	8,4%
Ermelo	1.000	2,6%
Blaricum	800	2,0%
Almere	400	1,1%
Amersfoort	200	0,5%
Laren (NH.)	100	0,3%
Putten	< 100	0,1%
Heerenveen	< 100	0,1%
rest Nederland	< 100	0,1%

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.9 Bijdrage per gemeente aan beschikbare ziekenhuiszorg voor potentiële patiënten uit Dronten

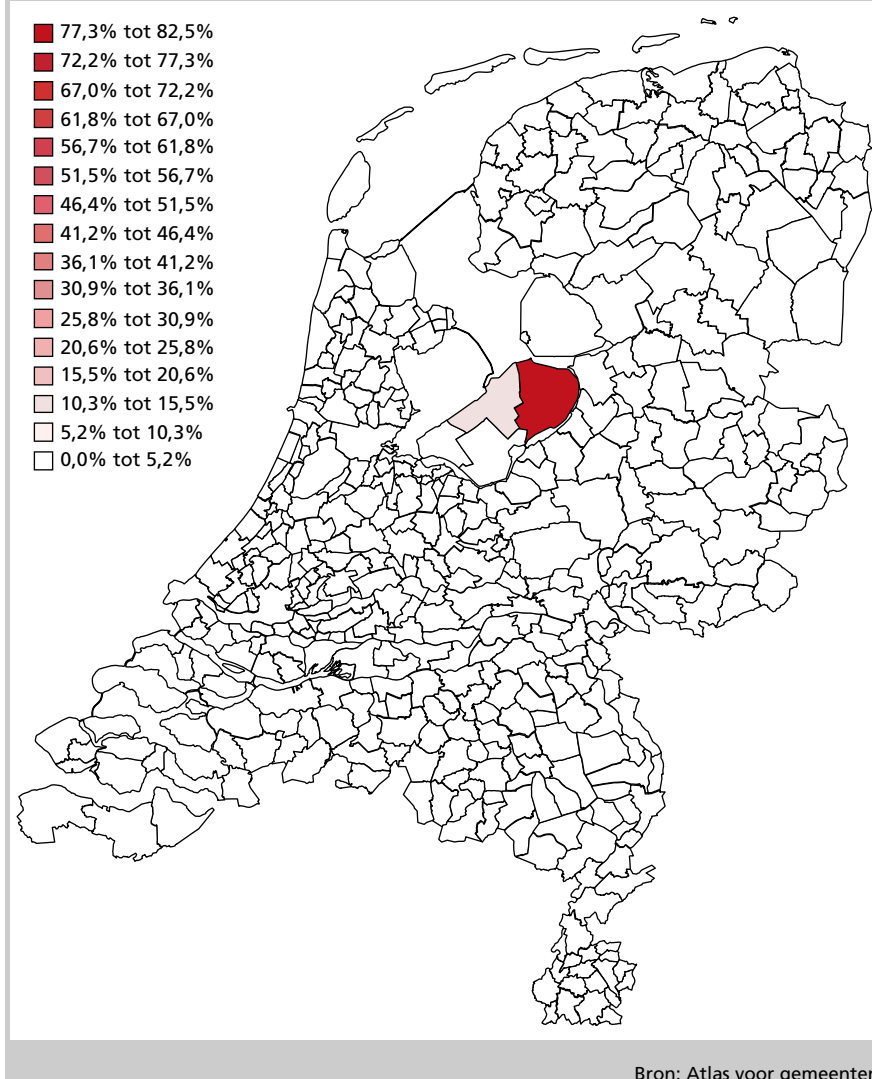

Tabel 2.10 De regionale oriëntatie van de inwoners van Dronten voor natuurrecreatie

Gemeente	Aantal potentiële bezoekers	Als percentage van alle potentiële bezoekers in de gemeente
Dronten	32.300	82,5%
Lelystad	4.800	12,2%
Noordoostpolder	700	1,7%
Elburg	600	1,6%
Zeewolde	400	1,1%
Kampen	300	0,8%
Urk	100	0,2%
rest Nederland	nihil	Nihil

Bron: Atlas voor gemeenten

Kaart 2.10 Bijdrage per gemeente aan het beschikbare natuuraanbod voor de inwoners van Dronten

3 Regionale oriëntatie

Op basis van de functionele relaties uit het vorige hoofdstuk wordt in dit hoofdstuk allereerst bepaald op welke provincie de inwoners van Dronten in potentie het meest georiënteerd zijn. Vervolgens wordt die uitkomst vergeleken met de uitkomsten uit de enquête waaruit blijkt met welke provincie de inwoners van Dronten zich het meest verwant voelen. Van de verschillende mogelijke nieuwe landsdelen worden bovendien de belangrijkste kenmerken in kaart gebracht. Daarmee ontstaat een eerste indruk van de sterkten en zwakten van de nieuwe landsdelen waarbij Dronten zich in potentie zou kunnen gaan aansluiten.

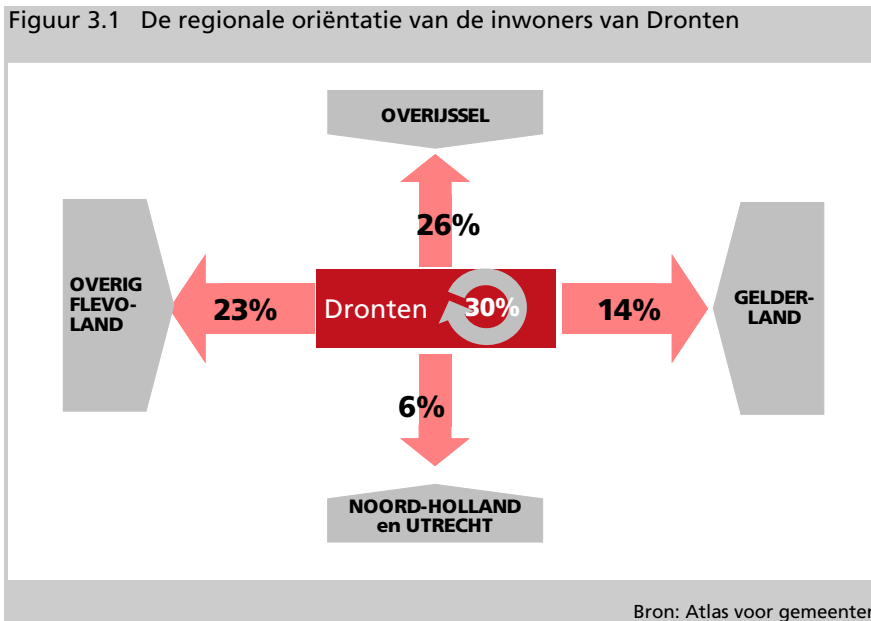
Voor het antwoord op de vraag bij welke provincie Dronten zich het beste kan aansluiten, is de oriëntatie van de bevolking van Dronten uit het vorige hoofdstuk omgerekend van een oriëntatie op gemeenten naar een oriëntatie op de potentiële provincies. Het resultaat staat in tabel 3.1. In de tabel is per functie aangegeven op welke provincie de inwoners van Dronten in welke mate gericht zijn. Vervolgens zijn die percentages gewogen samengevoegd, waardoor een totaaloordeel ontstaat over de regionale oriëntatie van de inwoners van Dronten. De functies uit hoofdstuk 2 zijn daarbij niet allemaal even zwaar meegeteld, maar gewogen op basis van de bijdrage die de verschillende voorzieningen leveren aan de aantrekkingskracht van een gemeente.⁶ Werk telt in die weging voor 35% mee, natuur voor 15% en alle voorzieningen samen voor 50%, waarbij cultuur, winkels en horeca zwaarder wegen dan de overige voorzieningen, omdat die een belangrijkere bijdrage leveren aan de aantrekkingskracht van een regio.⁷

Uit tabel 3.1 blijkt allereerst dat de inwoners van Dronten voor veel functies in eerste instantie op de provincie Flevoland zelf zijn gericht. Dit geldt vooral voor werk (68%), zorg (68%) en natuur (98%). Ook voor winkels en cultuur zijn de inwoners van Dronten in belangrijke mate op de provincie Flevoland gericht, maar hier spelen ook Overijssel en Gelderland een belangrijke rol. Voor kwaliteitsrestaurants, hoger beroepsonderwijs en betaald voetbal zijn de inwoners van Dronten meer georiënteerd op het aanbod buiten de provincie Flevoland.

⁶ G. A. Marlet, 2009: De aantrekkelijke stad (VOC Uitgevers, Nijmegen).

⁷ Ibidem.

Op basis van eerder genoemde weging blijkt dat de inwoners van de gemeente Dronten het sterkst (53%) op de huidige provincie Flevoland georiënteerd zijn. Dat is inclusief het aandeel mensen dat georiënteerd is op het aanbod in de gemeente Dronten zelf: 30%. 23% van de inwoners van Dronten is op gemeenten in de rest van Flevoland georiënteerd (zie figuur 3.1). Bijna de helft van de inwoners van Dronten is georiënteerd op andere provincies – en dan vooral op Overijssel (26%) en in mindere mate op Gelderland (14%). De oriëntatie op de combinatie Utrecht/Noord-Holland is beperkt (6%).

Tabel 3.1 De regionale oriëntatie van de inwoners van Dronten

Provincie	Inwoners gemeente Dronten
Werk	
Flevoland (inclusief Dronten)	68%
Flevoland (exclusief Dronten)	29%
Utrecht/Noord-Holland	8%
Overijssel	8%
Gelderland	15%
Winkels	
Flevoland (inclusief Dronten)	46%
Flevoland (exclusief Dronten)	29%
Utrecht/Noord-Holland	1%
Overijssel	26%
Gelderland	27%
Cultuur	
Flevoland (inclusief Dronten)	47%
Flevoland (exclusief Dronten)	26%
Utrecht/Noord-Holland	1%
Overijssel	40%
Gelderland	12%
Horeca	
Flevoland (inclusief Dronten)	15%
Flevoland (exclusief Dronten)	15%
Utrecht/Noord-Holland	10%
Overijssel	31%
Gelderland	39%

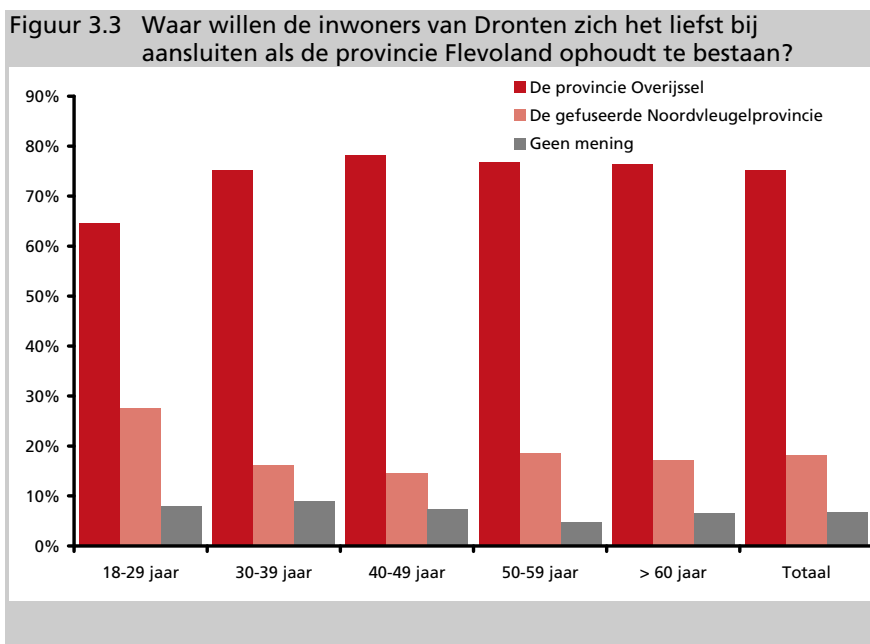
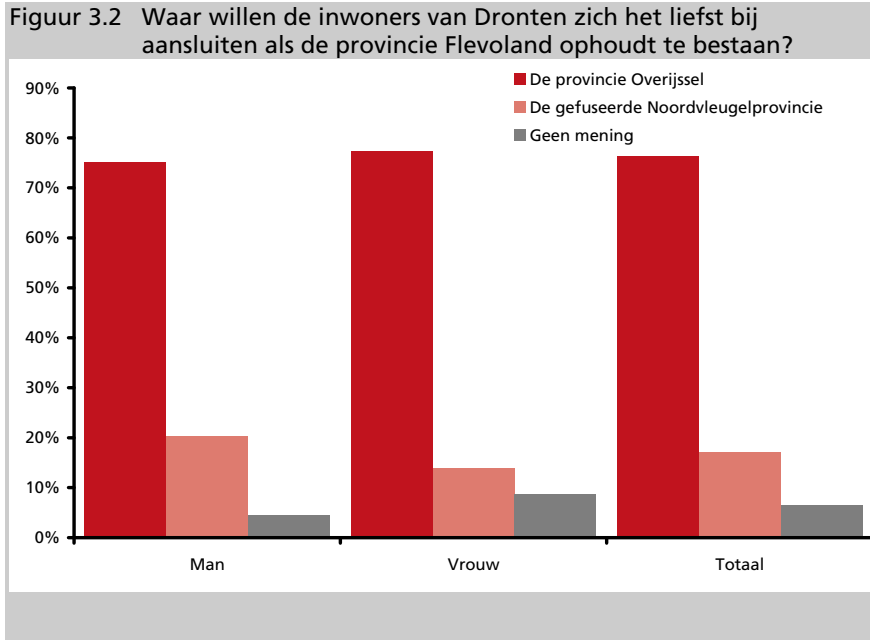
Profvoetbal	
Flevoland (inclusief Dronten)	19%
Flevoland (exclusief Dronten)	19%
Utrecht/Noord-Holland	24%
Overijssel	46%
Gelderland	0%
Ziekenhuiszorg	
Flevoland (inclusief Dronten)	68%
Flevoland (exclusief Dronten)	68%
Utrecht/Noord-Holland	3%
Overijssel	18%
Gelderland	11%
Hoger beroepsonderwijs	
Flevoland (inclusief Dronten)	2%
Flevoland (exclusief Dronten)	2%
Utrecht/Noord-Holland	1%
Overijssel	97%
Gelderland	0%
Natuur	
Flevoland (inclusief Dronten)	98%
Flevoland (exclusief Dronten)	15%
Utrecht/Noord-Holland	0%
Overijssel	1%
Gelderland	2%
Totaal (gewogen)	
Flevoland (inclusief Dronten)	53%
Flevoland (exclusief Dronten)	23%
Utrecht/Noord-Holland	6%
Overijssel	26%
Gelderland	14%

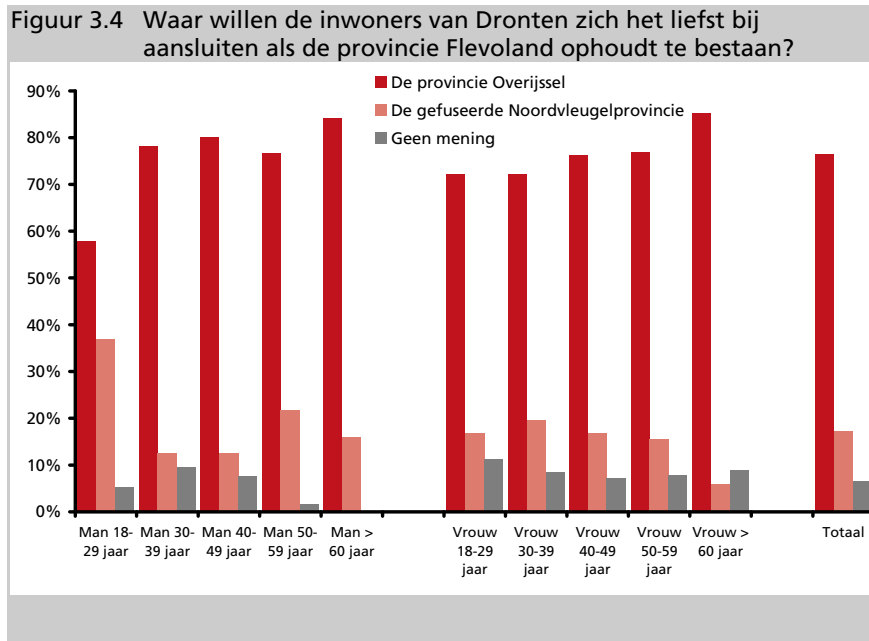
Bron: Atlas voor gemeenten

Het is de vraag welke bestuurlijke conclusie hieruit te trekken valt. Daarbij zouden immers nog andere argumenten een rol kunnen spelen; niet alleen de potentiële oriëntatie van de bevolking, maar ook de positie van Dronten in de nieuwe provincie, het totale beeld van die nieuwe provincie en de mening van de inwoners. Daarom is ook een enquête onder de inwoners van Dronten gehouden (zie bijlage 1). De uitkomsten daarvan staan in de figuren 3.2 tot en met 3.4. Allereerst moet worden opgemerkt dat veel van de geënquêteerden aangaven dat ze het liefst hebben dat de huidige provincie Flevoland blijft bestaan. Ook gaven veel mensen aan niet voor een *alleingang* van Dronten te zijn, maar liever met Flevoland als geheel bij een nieuw landsdeel gevoegd te willen worden.

Als Flevoland noodgedwongen toch ophoudt te bestaan, is driekwart van de inwoners van Dronten voor aansluiting bij de provincie Overijssel (figuur 3.2). Slechts 17% is voor aansluiting bij het nieuwe landsdeel met Noord-Holland en Utrecht (de gefuseerde Noordvleugelprovincie). Wat opvalt is dat die laatste optie voor de mannelijke bevolking van Dronten meer wenselijk is dan voor de vrouwelijke bevolking. Wat ook opvalt is dat vrouwen vaker geen mening hebben. Jongeren blijken meer dan gemiddeld brood te zien in aansluiting bij een deel van de Randstad, en dan met name jonge mannen (figuur 3.4). Ouderen voelen zich juist meer dan gemiddeld verwant met Overijssel.

Deze resultaten komen op hoofdlijnen overeen met de conclusies uit de analyse van de oriëntatie van de inwoners van Dronten. De meeste inwoners van Dronten lijken – indien noodzakelijk – voor aansluiting bij Overijssel te kiezen en zijn daar (de oriëntatie op Dronten zelf buiten beschouwing gelaten) ook sterker op georiënteerd dan op Utrecht en Noord-Holland. De voorkeur voor Overijssel is sterker dan de feitelijke oriëntatie. Hier speelt mogelijk mee dat - zoals verschillende geënquêteerden aangeven - Dronten gevoelsmatig voor veel inwoners meer ‘past’ bij de kenmerken van Overijssel dan bij een meer stedelijke Noordvleugelprovincie.

Tabel 3.2 zet tot slot diverse kenmerken van Dronten en de verschillende mogelijke nieuwe landsdelen op een rijtje. Uit die analyse blijkt dat het relatief landelijke Dronten in de combinatie met Utrecht/Noord-Holland in een relatief verstedelijkt landsdeel terecht komt. De provincies Overijssel, en in mindere mate Gelderland, passen wat dat betreft beter bij de karakteristieken van Dronten; een relatief lage bebouwingsdichtheid, landelijke omgeving, en relatief grote woningen.

Dat is ook wat veel mensen in de enquête benadrukken: het landelijke karakter van zowel Flevoland als Overijssel, en de vermeende culturele en mentale verwantschap tussen beide provincies. Aan de andere kant zijn er mensen die juist de kansen van aansluiting bij de Randstad benadrukken, evenals de gedeelde historie in de strijd tegen het water en (gedeelde kennis over) het belang van waterkering. De vraag is dus of Dronten wil profiteren van de agglomeratievoordelen die een verstedelijkte regio biedt, en zich binnen een verstedelijkte regio wil profileren als landelijk achterland, of dat het zich liever aansluit bij een provincie die min of meer vergelijkbare kenmerken heeft, zoals Overijssel.

Tabel 3.2 Kenmerken van Dronten, de huidige provincie Flevoland en de verschillende mogelijke nieuwe landsdelen

	Dronten	Provincie Flevoland (incl. Dronten)	Flevoland, Utrecht, Noord- Holland (incl. Dronten)	Overijssel, Incl. Dronten	Gelderland, incl. Dronten
Oppervlakte	33.389	141.541	546.398	365.840	530.335
% bebouwing	3,09%	5,78%	13,63%	7,08%	8,61%
% natuur ⁸	15,26%	19,53%	16,63%	17,42%	25,35%
Bebouwingsdichtheid	21,6	27,3	36,4	27,3	26,4
Woonoppervlakte	132	128	109	129	134
Bevolking	40.470	395.525	4.342.464	1.178.138	2.051.215
Aandeel vrouwen	49,29%	49,99%	50,80%	49,98%	50,61%
Aandeel 65+	14,07%	10,42%	14,62%	16,15%	16,65%
Aandeel hoogopgeleiden	32,22%	29,52%	40,48%	29,84%	32,09%
Aandeel allochtonen	7,88%	19,30%	16,04%	7,38%	6,72%
Aandeel werklozen	4,73%	6,12%	5,18%	5,29%	4,99%
Banen	10.990	151.050	2.229.260	542.870	925.380
Banen per inwoner	0,272	0,382	0,513	0,461	0,451
Banen per beroepsbevolking	0,586	0,766	1,041	0,995	0,974
Aandeel industrie	14,01%	12,35%	10,72%	20,07%	16,40%
Aandeel landbouw	4,00%	1,65%	0,83%	1,02%	1,19%

Bron: Atlas voor gemeenten

⁸ Dit is een gewogen percentage van verschillende landschapsoorten waarbij landbouwgebied het minst zwaar weegt en bos en natuurlijk terrein het zwaarst. Zie voor een uitgebreide beschrijving G. Marlet, 2009: De aantrekkelijke stad (VOC Uitgevers, Nijmegen), hoofdstuk 4.

Bijlage 1: Enquête onder inwoners Dronten

De enquête is uitgevoerd door Labyrinth onderzoek & advies in Utrecht, in samenwerking met de gemeente Dronten. Er zijn in totaal 1500 inwoners van Dronten aangeschreven met de vraag of ze een enquête via internet wilden invullen. Daarvan hebben 451 mensen de enquête ook daadwerkelijk ingevuld. De respons bleek niet gelijk verdeeld te zijn over de verschillende leeftijdsgroepen in de gemeente. Vooral het aantal jongeren bleek ondervertegenwoordigd te zijn, en het aantal ouderen (65-plussers) juist oververtegenwoordigd. Daarom is voor de presentatie van de uitkomsten uit de enquête in hoofdstuk 3 poststratificatie toegepast, door de opbouw naar leeftijd en geslacht van de respondenten te vergelijken met de leeftijdsopbouw van de totale bevolking van Dronten, en op die manier wegingsfactoren te bepalen. Hieronder is de letterlijke tekst van de enquête en de bijbehorende brief opgenomen.

Letterlijke tekst van de peiling onder de inwoners van Dronten

Geachte inwoner van de gemeente Dronten,
Het kabinet Rutte kondigde in het regeerakkoord het voornemen aan de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland te laten fuseren tot de Noordvleugelprovincie. De minister van Binnenlandse Zaken publiceerde hiervoor een 'voorontwerp van wet'. Iedereen kan tot 16 oktober 2013 zijn of haar mening geven over deze plannen. Dit wordt een zienswijze genoemd.

De gemeenteraad van Dronten stelt uiterlijk in de eerste helft van oktober 2013 zijn zienswijze vast. Het college van burgemeester en wethouders bereidt die voor. Daarom is het college geïnteresseerd in uw mening, die wij beschouwen als uw zienswijze. Uw mening is van groot belang bij de meningsvorming door het gemeentebestuur.

De vraag aan u luidt:

Als het kabinet de fusieplannen doorzet en daarmee een einde maakt aan het zelfstandig voortbestaan van de provincie Flevoland, vindt u dan dat de gemeente Dronten deel moet uitmaken van:

(één van de drie opties aankruisen s.v.p.)

- de gefuseerde Noordvleugelprovincie
- de provincie Overijssel
- geen mening

Hieronder kunt u beknopt één of meer motieven noemen bij uw hiervoor gemaakte keuze (*Antwoord niet verplicht*)

[tekstveld]

Verder vragen we van u (om de betrouwbaarheid van de uitkomsten uit deze peiling te waarborgen) de volgende informatie:

Wat is uw geslacht?

- man
- vrouw

Hoe oud bent u?

- 18-29 jaar
- 30-39 jaar
- 40-49 jaar
- 50-59 jaar
- >60 jaar

Wilt u tot slot nog de onderstaande vragen beantwoorden, met steeds één keuzemogelijkheid, die op u het meest van toepassing is:

In welke gemeente werkt u?

Dronten

Lelystad

Elburg

Almere

Kampen

Amsterdam

Harderwijk

Zwolle

Zeewolde

Apeldoorn

Noordoostpolder

Nunspeet
Amersfoort
Ermelo
Utrecht
Anders, namelijk:

Als u naar het theater of een concert gaat, naar welke gemeente gaat u dan het meest?

Dronten
Zwolle
Kampen
Lelystad
Harderwijk
Noordoostpolder
Almere
Nunspeet
Ermelo
Hattern
Amersfoort
Baarn
Anders, namelijk:

Als u gaat winkelen, in welke gemeente doet u dit dan het meest?

[NB: onder 'winkelen' vallen niet de dagelijkse boodschappen]

Kampen
Dronten
Lelystad
Harderwijk
Zwolle
Elburg
Nunspeet
Urk
Noordoostpolder
Oldebroek
Almere
Hattern
Epe
Zeewolde
Ermelo

Anders, namelijk:

Als u naar het ziekenhuis moet, naar welke gemeente gaat u dan meestal?

Lelystad

Noordoostpolder

Zwolle

Harderwijk

Ermelo

Blaricum

Almere

Amersfoort

Anders, namelijk:

Als u uit eten gaat, naar welke gemeente gaat u dan het meest?

Zwolle

Harderwijk

Noordoostpolder

Epe

Nunspeet

Urk

Elburg

Skarsterlân

Amersfoort

Almere

Naarden

Muiden

Amsterdam

Ermelo

Lemsterland

Meppel

Hilversum

Bussum

Nijkerk

Laren (NH.)

Steenwijkerland

Anders, namelijk:

Als u een wedstrijd in het betaald voetbal bezoekt, in welke gemeente doet u dit dan meestal?

De oriëntatie van de bevolking van Dronten [Atlas voor gemeenten]

Zwolle
Amsterdam
Almere
Heerenveen
Utrecht
Deventer
Leeuwarden
Enschede
Edam-Volendam
Anders, namelijk: